

5. Бутирська, І. А. (2017). *Учасники провадження у справі про банкрутство* (дис. ... канд. юрид. наук). Інститут економіко-правових досліджень НАН України. Київ, Україна.
6. Бутирська, І. А. (2015) Функції господарського суду у справі про банкрутство. *Вісник господарського судочинства*, (4), 106-111.
7. Масловський, С. В. (2019). Повноваження суду першої інстанції в провадженні у справі про банкрутство. *Підприємництво, господарство і право*, (12), 108-112.
8. Резнікова, В. (2014). Підвідомчість справ господарським судам України: проблеми теорії та практики. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Юридичні науки*, (1), 24-32.
9. Бутирський, А. А. (2009). До проблемних питань визначення підвідомчості справ адміністративним судам. *Держава і право*, (45), 253-257.
10. *Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду у справі № 926/358/19 від 19 грудня 2019 р.* (2019). Вилучено з <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86661234>.

DOI 10.36074/20.03.2020.16

ПОНЯТТЯ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЗНАТЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Корчагіна Анастасія Миколаївна

ORCID ID: 0000-0001-5483-7461

аспірант кафедри галузевого права

Херсонський державний університет, Україна

Одним із важливих завдань кримінального провадження, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України, є не лише захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, але й забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінальних правопорушень та злочинів. Для досягнення поставлених завдань учасникам розслідування кримінальних правопорушень необхідно мати достатній обсяг загальних та спеціальних знань та вмінь, тобто наукове, організаційно-методичне, тактичне, технічно-матеріальне забезпечення.

Дослідженням, розробленням та впровадження наукових засад в практичну діяльність з метою збільшення її ефективності та зменшення часових затрат займаються саме науковці в галузі криміналістики, а також теорії кримінального, кримінально-процесуального права.

В процесі здійснення як наукової, так і практичної діяльності, фахівці використовують як загальні, так і спеціальні знання, які тісно взаємопов'язані між собою та лише у комплексі передують об'єктивному, повному та своєчасному отриманню, зберіганню та відтворенню інформації про подію кримінального правопорушення. Зважаючи на дифузність знань, які використовують суб'єкти здійснення розкриття і розслідування кримінальних правопорушень постає необхідність дослідити поняття та значення

спеціальних та криміналістичних знань при розслідування кримінальних правопорушень.

На сьогоднішній день серед учених відсутня єдність поглядів щодо розуміння сутності поняття «спеціальні знання». Дослідження дефініцій науковців дозволяє встановити два основних підходи до розуміння змісту поняття «спеціальні знання»:

1) спеціальні знання як знання у певній галузі науки, техніки, мистецтва чи ремесла, які використовуються учасниками кримінального провадження у межах реалізації своїх повноважень;

2) спеціальні знання як знання, які використовуються експертом або спеціалістом при проведенні досліджень або участі у слідчих (розшукових) діях.

На думку Юсупова В. В. криміналістичні знання – це «сукупність відомостей у галузях спеціальних юридичних дисциплін та криміналістичної техніки як розділу криміналістики, що здобуті під час навчання і практичної діяльності слідчого, прокурора, судді та інших учасників кримінального провадження» [1]. Автор наголошує на тому, що криміналістичні знання є ширші за обсягом, ніж спеціальні. Водночас, суб'єкти, які володіють криміналістичними знаннями не завжди є носіями спеціальних знань. Так, спеціальні знання з точки зору кримінального процесу використовують експерти і спеціалісти. В свою чергу криміналістичні знання використовують такі учасники кримінального провадження як: слідчий, прокурор, захисник та інші.

В свою чергу, О. Шрамко визначає, що «основними з видів спеціальних знань, що використовуються під час розслідування злочинів, є криміналістичні знання» [2]. Автор доводить свою думку тим, що «правила судової фотографії та відеозйомки, звукозапису, дослідження рукописних текстів, грошових коштів, документів та їх реквізитів, стрілецької вогнепальної та військової зброї, боєприпасів, слідів-відображень різноманітних матеріальних об'єктів вивчають окремі галузі криміналістичної техніки: криміналістична фотографія та відеозйомка, звукозапис, криміналістичне слідознавство (трасологія), технічне дослідження документів, почеркознавство, криміналістичне зброєзнавство (балістика) та інші». Використання спеціальних знань залежить від тієї потреби, яка виникає у слідчого або суду під час розслідування будь-яких злочинів.

Ми підтримуємо позицію В. Юсупова, який в своєму дослідженні підкреслює необхідність дотримання понять, які закріплені в КПК України та застосовуються під час розслідування кримінальних правопорушень. Зокрема, у нормах КПК України, де йдеться про спеціальні знання (ст. 69, 71, 242, 243, 244, 332), не згадується про їх використання такою стороною кримінального провадження як прокурор. Тому доречно говорити про використання прокурором саме криміналістичних знань. Автор підкреслює, що виключення становлять лише знання спеціальних юридичних наук і у галузі криміналістичної техніки, як розділу криміналістики, який вивчає загальні положення криміналістичної техніки та такі галузі як криміналістична фотографія і відеозапис, трасологія, судове почеркознавство, зброєзнавство, документознавство, габітологія, фоноскопія, одорологія, криміналістична реєстрація та ін» [1].

Цю думку також підтримує Бишевець О. В. Авторка наголошує на тому, що «криміналістичні знання належать до професійних юридичних знань, не є спеціальними і застосовуються не тільки слідчими, прокурорами, але адвокатами й суддями, адже, наприклад, знання теоретичних положень судової експертизи дозволять їм поставити перед експертом чіткі та конкретні питання, а також оцінити хід і результати проведених досліджень» [3].

Висновки. Таким чином, спеціальні знання, які використовують на стадії розслідування кримінальних правопорушень це – сукупність знань і навичок, одержаних в результаті фахової освіти та практичної діяльності в будь-якій галузі науки, техніки, мистецтва або ремесла, які використовують суб'єкти здійснення розслідування кримінального правопорушення в межах наданих ним повноважень для вирішення, за певною процедурою, процесуальних завдань.

Криміналістичні знання відображають зміст предмета криміналістики та являють собою сукупність відомостей у галузях спеціальних юридичних дисциплін та криміналістики, що здобуті під час навчання і практичної діяльності слідчого, прокурора, судді та інших учасників кримінального провадження. Криміналістичні знання є ширші за обсягом, ніж спеціальні. Саме використовувані досягнення криміналістики забезпечують потреби кримінального провадження, сприяють виконанню професійних функцій слідчими, адвокатами, прокурорами, суддями тощо.

Список використаних джерел:

1. Юсупов, В. (2014). Спеціальні і криміналістичні знання у кримінальному провадженні: питання співвідношення. *Криміналістика і судовба експертиза*, (№ 59), 47-55.
2. Шрамко, О. (2019). Види спеціальних знань, що використовуються під час розслідування корупційних злочинів. *Актуальні проблеми правознавства*. (№ 2), 175-180.
3. Бишевець, О.В. (2016). Історичний генезис застосування криміналістичних знань у адвокатській діяльності. *Вісник кримінального судочинства* (№ 2), 106-112.

ПРАВА ЛЮДИНИ ЯК ЦІННІСНА ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТІВ

Алієва Анастасія Андріївна

здобувач вищої освіти 1 курсу, 1 групи Інституту
підготовки юридичних кадрів Для Служби безпеки України
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна

Конституція України визначила права людини як пріоритетні ціннісні орієнтири, які є основними чинниками розвитку правової держави. Зокрема, ст. 3 Основного Закону зазначає, що: «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за